

Služba Skupštine Crne Gore

Istraživački rad:

Površina i prostorni sadržaji parlamenata

Podgorica, mart 2011. godine

Broj: 01/2011

Datum: mart 2011. godine

Pripremio: Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju

Stavovi sadržani u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore

Uvod

U demokratskim zemljama, nacionalni parlament prepoznat je kao ključna državna institucija i gotovo da nema spora oko toga što bi trebalo da bude njegova osnovna funkcija. Nesmetano funkcionisanje parlamenta i vršenje njegove ustavne uloge, u velikoj mjeri zavisi od resursa na koje se u svom radu može osloniti. Iako postoje značajne razlike među zemljama u pogledu veličine i ekonomske snage, pa tako i resursa koje parlament ima na raspolaganje, parlamenti se uglavnom suočavaju sa istim ili sličnim izazovima. To se između ostalog odnosi i na obezbjeđivanje odgovarajućih ljudskih i materijalnih resursa, a u vezi sa tim i prostornih kapaciteta, koji omogućavaju nesmetano obavljanje aktivnosti parlamenta, radnih tijela, kao i pojedinačno poslanika i zaposlenih. Kao i u drugim organizacionim sistemima, obezbjeđivanje adekvatnog radnog prostora je investicija u ljudske resurse i produktivnost rada. U krajnjem, to doprinosi kvalitetu rada organizacije, a kvalitet rada parlamenta kao institucije nesporno ima šire implikacije na državu i društvo u cjelini.

U ovom dokumentu, na samom početku je prikazan kratak opis trenutnog stanja u vezi sa prostornim kapacitetima u Skupštini. U drugom dijelu dokumenta dat je tabelarni prikaz, koji obuhvata podatke o površini i prostornim sadržajima parlamenata sljedećih zemalja: Norveške (*Stortinget*), Izraela (*Knesset*), Danske (*Folketinget*), Finske (*Eduskunta*) i Belgije (*Chambre des représentants – Predstavnički dom*). Podaci su preuzeti sa mreže ECPRD-a (Evropski centar za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju)¹, dostavljeni na zahtjev Predstavničkog doma holandskog Parlamenta (*Tweede Kamer der Staten-Generaal*) upućenom navedenim zemljama u septembru 2005. godine, s ciljem pronalaženja adekvatnog rješenja za zgradu parlamenta Holandije. U nastavku dokumenta, dat je i tabelaran prikaz sa podacima koje je u martu 2011. godine prikupila Služba Skupštine na osnovu upitnika od službi Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Hrvatskog sabora, slovenačkog Državnog zbora, makedonskog Sobrańia i Narodne Skupštine Srbije.

Opis stanja u Skupštini Crne Gore

Sadašnje zdanje Skupštine Crne Gore izgrađeno je 1954. godine za potrebe Skupštine Socijalističke Republike Crne Gore (važno je napomenuti da je prvobitno objekat parlamenta građen kao zgrada Centralne banke, te da se i danas trezor CB nalazi u suterenu zgrade parlamenta), čiji se opseg nadležnosti, kao ni značaj, ne mogu uporediti sa parlamentom nezavisne države Crne Gore, sa svim funkcijama savremenog parlamenta i u drugačijem sistemu društvenog uređenja. Imajući u vidu da je najveći dio parlamentarnih nadležnosti bio koncentrisan u tadašnjoj Saveznoj Skupštini Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, dok su aktivnosti republičkih skupština bile ograničene, jasno je da su i potrebni prostorni kapaciteti neuporedivi.

Bez obzira na brojne ozbiljne probleme vezano za hronični nedostatak radnih prostora i rad u veoma otežanim uslovima sa kojima su se suočavali poslanici i zaposleni u Skupštini Crne Gore, posebno tokom

¹ ECPRD request , No. 459, *Accommodation of Parliaments, September, 2005.*

prethodnih godina, u ovom periodu ojačana je i zakonodavna i nadzorna uloga Parlamenta, što potvrđuju i podaci iz godišnjih izvještaja u o radu.

U izvještajima relevantnih međunarodnih organizacija više puta je naznačen problem sa nedostatkom prostora. Tako se u Analitičkom izvještaju, koji prati Mišljenje Evropske Komisije o zahtjevu Crne Gore za članstvo u Evropskoj uniji, navodi da su „administrativni kapaciteti i drugi resursi potrebni za profesionalan, efikasan i transparentan rad Skupštine, uključujući i ekspertsku podršku, generalno vrlo ograničeni. Nedostaju prostorni i drugi kapaciteti, između ostalog i za poslanike“. Slično, u izvještaju za 2010. godinu Misije za državnu upravu (SIGMA) istaknuto je da bi „jačanje tehničkih kapaciteta službe parlamenta bilo presudno u obezbjeđivanju veće efikasnosti parlamenta u donošenju zakona i kontroli rada vlade“, dok je još 2006. godine Nacionalni demokratski institut (NDI) u dokumentu pod nazivom „Novi izazovi za novi mandat: analiza i preporuke za strategiju razvoja ključnog stuba demokratije u Crnoj Gori: Skupštine Republike Crne Gore“ naveo da „za obavljanje svojih nadležnosti, Skupština mora imati na raspolaganju adekvatne uslove za rad poslanika i poslaničkih klubova, radnih tijela, plenuma, Službe, kao i za rad poslanika sa biračima na terenu. Trenutno, Skupština ne raspolaže odgovarajućim uslovima za rad jer nema dovoljno prostora, kao ni drugih materijalnih uslova“.

Trenutni prostorni kapaciteti Skupštine Crne Gore (plenarna sala od oko 300 m², ukupni kancelarijski prostor kojim raspolaže Služba Skupštine i predsjednici radnih tijela od oko 1300 m², tri manje sale za sastanke radnih tijela itd.) su vrlo ograničeni i ne pružaju adekvatne uslove za rad kako poslanika, tako ni Službe Skupštine.

Takođe je važno napomenuti da je u narednom periodu sasvim izvjesno povećanje intenziteta rada parlamenta imajući u vidu ulogu koju treba da preuzme u procesu evropskih integracija, te s tim u vezi biće sve izraženije potrebe parlamenta u pogledu broja zaposlenih (koji po evropskim standardima iznosi oko 2,5 do 3 zaposlena na jednog poslanika, dok je kod nas taj koeficijent trenutno oko 1,2), sadržaja namijenjenih radu odbora i onima namijenjenih javnosti, kao i u pogledu reprezentativnog aspekta institucije.

Adekvatni prostorni kapaciteti su potrebni kako bi služili specifičnim potrebama različitih i rastućih aktivnosti crnogorskog parlamenta, a koje proizilaze ne samo iz zakonodavne i nadzorne funkcije, već i sve intenzivnije međunarodne saradnje, jačanja odnosa sa javnošću i posebnih grupa, kao što su djeca i mladi, saradnje sa civilnim društvom, edukativne i informativne uloge, a sve sa krajnjim ciljem donošenja kvalitetnijih zakona i njihove efikasnije primjene na dobrobit građana. Dovoljni prostorni kapaciteti neophodni su da podrže i sprovođenje novih programa i sadržaja, koje imaju savremeni evropski parlamenti, kao što su demokratske radionice za djecu, dječji parlament, posjete pojedinaca i grupa parlamentu uz prisustvo na plenarnim sjednicama i sjednicama odbora, posvećivanje više pažnje kulturi i umjetnosti, koji imaju za cilj približavanje parlamenta građanima i bolje razumijevanje rada parlamenta.

Površina i prostorni sadržaji parlamenata (komparativni pregled)

Tabela 1: Zgrada parlamenta (Norveška, Izrael, Danska, Finska, Belgija)

Zemlja	Jedna zgrada ili više dodatnih objekata	Ukupna površina zgrade u m ²	Planovi i razlozi za proširenje ili renoviranje	Donji i Gornji dom smješteni u istoj zgradi	Donji i Gornji dom koriste istu plenarnu salu i druge prostorne sadržaje
Norveška	Glavna zgrada i dva dodatna objekta	65.000	Nijesu postojali	Ne ²	Ne
Izrael	Jedna (glavna) zgrada	23.000 ³	2005. godine u toku je bilo proširenje parlamenta zbog nedostatka prostora	Ne ⁴	Ne
Danska	Glavna zgrada i više dodatnih objekata	58.000	Nisu postojali	Ne ⁵	Ne
Finska	Glavna zgrada i pet dodatnih objekata	65.350	Predviđeno renoviranje u narednom periodu	Ne ⁶	Ne
Belgija	Četiri zgrade	57.000	Postojali su planovi zbog potrebe za novijim i udobnijim salama za sastanke	Da	Ne

² Jednodomni parlament

³ Prije proširenja zgrade koje je 2005. godine bilo u toku.

⁴ Jednodomni parlament

⁵ Jednodomni parlament

⁶ Jednodomni parlament

Tabela 2: Zaposleni (Norveška, Izrael, Danska, Finska, Belgija)

Zemlja	Broj ličnih pomoćnika po poslaniku	Broj ostalih zaposlenih u parlamentu			
		Zaposleni u poslaničkim klubovima ⁷	Državni službenici	Sekretarijat	Ostali
Norveška	Jedan ⁸	⁹			
Izrael	Jedan do tri ¹⁰	Približno 400			
Danska	Na 179 poslanika 500 pomoćnika	500	* ¹¹	400	Press: 100
Finska	Jedan	52	460	*	75
Belgija	Jedan pomoćnik na dva poslanika	300	600	*	*

Tabela 3: Prostorni sadržaji (Norveška, Izrael, Danska, Finska, Belgija); (površina u m²)

Tabela 3.1.

Zemlje	Plenarna sala	Galerija u plenarnoj sali	Sala za sjednice odbora	Galerije u salama za sjednice odbora	Prostorije za sastanke
Norveška	570	193	*	*	23 prostorije koje čine 1700 m ²
Izrael	440	280	11 sala koje čine 780 m ²	0	*
Danska	400	250	9 sala koje čine 800 m ²	*	43 koje čine 1875 m ²
Finska	490	393	17 sala koje čine 1454 m ²	0	57 koje čine 2.150 m ²
Belgija	312	64	11 sala koje čine 2.700m ²	0	10 koje čine 300 m ²

⁷ eng. *party workers*⁸ Poslanici i njihovi pomoćnici se nalaze dijelom u glavnoj zgradi, a dijelom u dodatnim objektima. Sistem tunela povezuje zgradu parlamenta i dodatne objekte.⁹ Podatak nije jasan.¹⁰ Lični pomoćnici rade u kancelariji do kancelarije poslanika.¹¹ Zvezdicom su označena polja kada podatak nije naveden u odgovoru.

Tabela 3.2.

Zemlje	Kancelarije (površina u m ²)					
	Poslanici	Pomoćnici poslanika	Državni službenici	Sekretarijat	Press	Predstavnici Evropskog parlamenta
Norveška	2.540	2.440	378	*	*	*
Izrael	15	7	*	*	115	*
Danska	3.825	4.125	*	4.150	819,6	225
Finska	2.100	1.840	6.350	780	262	0
Belgija	2.550	1.750	6.000	*	50	0

Tabela 3.3.

Zemlje	Prostorije za specijalna dešavanja i prijeme	Prostorije za konferencije za štampu	Arhiva	Pisarnica ¹²	Sanitarne prostorije	Parking prostor
Norveška	1.150	50	253	100	1.127	4.848
Izrael	680	115	*	25	30	17.000
Danska	175	*	1.175	250	875	*
Finska	663	0	2.200	280	920	9.352
Belgija	130	165	500	15	100	450

¹² eng. post room

Tabela 3.4.

Zemlje	Restoran		Cafe	Biblioteka	Muzej	Centar za informisanje i edukaciju javnosti	Auditorijum
	Otvorenog tipa	Zatvorenog tipa					
Norveška	*	583	*	*	209	*	*
Izrael	220	280	50	400	0	0	1.050
Danska	900	175	75	450	25	400	575
Finska	0	746	310	1.374	0	191	657
Belgija	0	1.040	220	4.600	0	20	0

Tabela 3.5.

Zemlje	Internet cafe	Dječije jaslice	Prostorije za sport		Prostorije za molitvu	Ostalo
			Fitnes	Bazen		
Norveška	*	*	346	0	47	*
Izrael	0	0	260	0	70	*
Danska	*	*	400	*	*	22.300
Finska	75	0	245	152	40	11.366
Belgija	0	0	280	0	0	*

Tabela 4: Radni prostor (Norveška, Izrael, Danska, Finska, Belgija)

Zemlje	Radni prostor poslanika (površina u m ²)	Više poslanika dijeli istu kancelariju	Prostorije povezane sa kancelarijom poslanika (npr. toalet, sobe za odmor)	Radni prostor državnih službenika ili zaposlenih u posl. klubovima (površina u m ²)	Da li šefovi klubova imaju veće kancelarije od zaposlenih u klubu?
Norveška	9 - 18	Ne	Ne postoje	Nema standarda, pretežno manje nego kancelarije poslanika	Da, za 10 m ² veća kancelarija
Izrael	*	Ne	Ne postoje ¹³	*	*
Danska	*	Da	Ne postoje	*	*
Finska	12	Ne	IT oprema, radio, TV i sofa	Po državnom službeniku u prosjeku 10-12 m ² ; a oko 180 m ² po jednoj partiji ¹⁴	Ne
Belgija	17	Da	Umivaonik	9 m ²	Da, za 50 m ² veća kancelarija

Tabela 5: Plenarna sala (Norveška, Izrael, Danska, Finska, Belgija)

Zemlje	Položaj galerije za javnost u plenarnim salama	Položaj galerije za javnost u salama za sjednice odbora	Elektronsko glasanje u plenarnoj sali	Ostali ICT ¹⁵ sadržaji (telefon, e-mail, Internet...)
Norveška	U istoj prostoriji iznad plenarne sale, odvojena ogradom.	Ne postoje galerije, jer su sjednice odbora zatvorene za javnost	Postoji. Poslanici glasaju pritiskom na tastere koji se nalaze ispred njih.	Slušni aparati
Izrael	Odvojena staklenom pregradom	Galerije ne postoje u navedenim salama	Postoji. Poslanici glasaju pritiskom na tastere koji se nalaze ispred njih.	Pristup Intranetu, ali ne Internetu. Telefon ima samo predsjedavajući
Danska	Galerija je na balkonu	Galerije ne postoje u navedenim salama	*	Ne postoje
Finska	Nalazi se iznad plenarne sale	Ne postoje galerije, jer su sjednice odbora zatvorene za javnost	Postoji. Poslanici glasaju pritiskom na tastere koji se nalaze ispred njih.	Laptop, Internet, dnevnik, e-pošta, elektronski-informacioni sistem
Belgija	Nalazi se iznad plenarne sale	Dvije prostorije za galeriju iznad sale za sjednice odbora	Postoji. Poslanici glasaju pritiskom na tastere koji se nalaze ispred njih.	Telefon, e-mail, Internet

¹³ Toaleti i tuševi se nalaze u apartmanima poslanika.

¹⁴ Partije odlučuju gdje zaposleni u poslaničkim klubovima sjede.

¹⁵ Informaciono-komunikacione tehnologije.

Tabela 6: Posjetioci (Norveška, Izrael, Danska, Finska, Belgija)

Zemlje	Broj posjetilaca na dnevnom nivou			Bezbjednosna provjera pri ulasku u zgradu parlamenta	Da li prioritet ima visok nivo bezbjednosti ili potreba javnosti za otvorenošću i pristupačnošću?
	Obilasci sa vodičem	Galerije za javnost	Radne posjete		
Norveška	120	120	161	Kontrola prilikom ulaska u zgradu	Visok nivo bezbjednosti
Izrael	*			Vrši se ispred zgrade	U principu parlament je otvoren za javnost
Danska	8.000	*	174.000	Vrši se unutar zgrade prilikom ulaska	*
Finska	100	100	50	Vrši se unutar zgrade	Potreba javnosti za otvorenošću i pristupačnošću
Belgija	200	*	50	Vrši se unutar zgrade vizuelnom kontrolom i detektorom metala.	Potreba javnosti za otvorenošću i pristupačnošću

Tabela 7: Troškovi (Norveška, Izrael, Danska, Finska, Belgija)

Zemlje	Izgled i kvalitet parlamentarne zgrade u odnosu na ministarstva	Godina renoviranja ili izgradnje i ukupni troškovi ulaganja po m ²
Norveška	Isti	2000-2005, troškovi po m ² približno 19.000 NOK
Izrael	Izgled je bolji, a kvalitet isti	Približno 1.300 dolara (po m ²) ¹⁶
Danska	Bolji	*
Finska	Isti	2004, ukupni troškovi po m ² 2.504 eura
Belgija	Bolji	2001, troškovi po m ² 1.289 eura

¹⁶ Podatak za godinu nije naveden.

Tabela 8: Usporedni podaci za parlamente Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije.

	Bosna i Hercegovina Parlamentarna skupština	Hrvatska Hrvatski sabor	Slovenija Državni zbor	Srbija Narodna skupština	Makedonija Sobranie
Broj poslanika	Predstavnički dom 42+Doma naroda 15	najmanje 100, najviše 160	90	250	najmanje 120, najviše 140
Broj zaposlenih u centralnim službama	94 državna službenika	ukupno državni službenici - 240		392 (predviđenih izvršilaca) 331 (broj popunjenih radnih mjesta)	267 državnih službenika + 4 imenovana lica (sekretar i zamjenici)
Broj zaposlenih u poslaničkim klubovima	u poslaničkim klubovima su angažovane osobe po osnovu ugovora o djelu - nisu u radnom odnosu.	zaposleni u poslaničkim klubovima – 20		10 zaposlenih na stručnim + 11 na administrativnim poslovima	32 zaposlena po ugovoru o djelu + 19 saradnika u političkim partijama
Površina zgrade/a parlamenta	25.000 m ²	Obje zgrade imaju ukupno 18.000 m ² i 270 kancelarijskih prostorija.	6.650 m ² + 1.245 m ² iznajmljenog prostora u neposrednoj blizini zgrade parlamenta	11.291 m ² u zgradi Narodne skupštine + 13.400 m ² u zgradi Doma Narodne skupštine	13.300 m ² + dodatnih 3.000 m ² nakon proširenja zgrade koje je u toku;
Površina plenarne sale	cca 479 m ²	303 m ²	409 m ² + mala plenarna sala 288 m ² (hol ispred velike plenarne sale: 282 m ² , ispred male sale: 165 m ²)	ukupno sale: 883 m ² u zgradi Narodne skupštine +1.795 m ² u zgradi Doma Narodne skupštine; u zgradi Narodne skupštine postoje 3 sale za odbore, jedna velika i jedna mala sala za sjednice Skupštine, sala Pres-a i tzv. sala Predsjedništva; u zgradi Doma Narodne skupštine postoje četiri sale za odbore sa kompletnom konferencijskom opremom, velikom i malom salom za plenarna zasjedanja.	350 m ²

	Bosna i Hercegovina Parlamentarna skupština	Hrvatska Hrvatski sabor	Slovenija Državni zbor	Srbija Narodna skupština	Makedonija Sobranie
Površina galerije	cca 35 m ²	150 m ²	106 mjesta	u zgradi Narodne skupštine: Velika sala sa 45 fiksiranih + 25 dodatnih mjesta + Mala sala sa 29 mjesta; u zgradi Doma Narodne skupštine: Velika sala 143 + Mala sala 124	80 m ²
Površina sala i salona	četiri sale za sjednice komisija, a njihova površina se kreće cca 63, 85, 143 i 188 m ² . + Centar za posjetioce cca 58 m ²	Sabor ima ukupno 9 dvorana različitih kvadratura. Od 40 do 180 m ² . Ukupno cca 1000 m ² ; dvije prostorije za protokolarna primanja svaka cca 65 m ² , i tri salona za neformalna druženja.	ukupno ostale sale (7sala) za sjednice odbora i komisija : 775 m ² ,	(vidi „plenarna sala“)	5 sala čija se površina kreće od 50 do 200 m ² ; proširenjem zgrade će se dobiti još 6 sala;
Površina biblioteke	cca 70 m ²	400 m ²	130 m ² + čitaonica od 54 m ²	165 m ²	200 m ² (višenamjenska prostorija)
Površina arhive	cca 185 m ² + pisarnica od cca 122 m ²	arhiva, uključujući i radni prostor ima 165 m ² ; pisarnica ima 37 m ²	100 m ²		
Površina restorana	restoran: cca 232,00m ² VIP 1: cca 170,00 m ² VIP 2: cca 88,84 m ² banket sala: cca 68,00 m ²	za zastupnike ima 110 m ² . VIP restoran: 140 m ² ; restoran za službenike:190m ² kuhinja: 160m ²		u zgradi Narodne skupštine 97 m ² bifea + 688 m ² restorana; u zgradi Doma Narodne skupštine 395 m ² restorana + 284 m ² bifea	500 m ²
Parking	30 mjesta pored zgrade i 15 u podzemnoj garaži	na trgu kod zgrade dozvoljeno parkiranje za neko liko službenih vozila; zaposleni koriste podzemnu garažu u susjedstvu.			

	Bosna i Hercegovina Parlamentarna skupština	Hrvatska Hrvatski sabor	Slovenija Državni zbor	Srbija Narodna skupština	Makedonija Sobranie
Kancelarija predsjednika komisije/odbora	od 10 m ² do 33 m ² .	koriste kabinete; zbog nedostatka prostora , dva kabineta imaju na raspolo- ganju tri prostorije, što znači da dvije sekretarice (različitih odbora) dijele jednu prostoriju.	od 20 m ² do 35 m ²		40 m ²
Kancelarija poslanika	površina je od 19 m ² za dva poslanika do 41 m ² za šest poslanika.	svaki zastupnik ima radni sto u prostorijama sa po dva do šest stolova.	po dva poslanika u prostoriji od 17m ² do 20 m ² ,	više poslanika iste poslaničke grupe koriste jednu kancelariju	Nekoliko poslanika iste političke partije koristi jednu kancelariju; proširenjem zgrade dobiće se dovoljno prostora da poslanici imaju zasebne kancelarije;
Prostor po zaposlenom	od 3 m ² do 10 m ²		u prosjeku 15 m ²	ukupna površina kancelarija 4.569 m ² u zgradi Narodne skupštine + 2.047 m ² u zgradi Doma Narodne skupštine	
Prostor po zaposlenom sa višim zvanjem	od 9,5 m ² do 31 m ² .		u prosjeku oko 40 m ² (raspon od 35m ² do 50m ²)		